

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig

Salisburgi, 1693

16. De Adulteriis & stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](#)

vocatio fiat, ordinariè alijs medijs honor, vel fama conservari possunt, vel adeundo ordinarij judicem, vel dicendo ad provocantem, se non recusare pugnam, sed duellum tanquam illicitum, & provocantem experiturum, quo cum negotia habet, si palam & non proditorie aggressus fuerit. Accedit, quod tantum apud vulgares, & plebejos homines honor recusantis duellum periclitetur, non verò apud bonos & prudentes Christianos. Et deinde quod valde dubium sit, an ad defendendum honorem liceat vitam tanquam maius bonum periculo expondere. Videatur Lcif. de Just. & Jure lib. 2. n. 9. 83. Laym. loco cit. c. 3. n. 3.

TITULUS XVI. De Adulterijs & Stupro.

SUMMARIUM.

1. Species luxurie illicite, enarratur.
2. Quid sit adulterium? & quando in iudicio Iuri Canonico à Jure Civili.
3. Etiam in foro conscientis primum est aliocum conjugata, quam sibi.
4. Quomodo loquatur civiliter ex adulterio? & quod obligatio restituuntur.
5. Quibus casibus ab obligatione restituuntur ex iure?
6. Punia adulterio capitalia de Jure Civili in foro mitigata? & quid de conscientiae?
7. Polygamia graviter puniri debet. & quid non effectu censorius contradicat?
8. Qua pena adulterio de jure Canonicus?
9. Adulterium paniri debet, effunctorum deliquerit.

TITULUS XV. De Sagittarijs.

SUMMARIUM.

1. Prohibitione Sagittariorum etiam ad alia tela extenderuntur.
 2. Procedit in bello injusto, & multò m̄gi, si in bello inter infideles & Christianos fideles infideles defensant.
- I**n hoc Tit. sub pena anathematis seu excommunicationis prohibet Pontifex, ne illi, qui in ejaculandis sive mittendis sagittis periti sunt, hanc artem contra Christianos exerceant; quæ constitutio est antiquitus lata, ubi frequens usus sagittarum fuit, quare hodie idem dicendum erit de illis, qui tormenta, & alias machinas bellicas contra Christianos instruunt. Advertit tamen Joan. Honor. ad hunc tit. quod hæc constitutio intelligenda sit, si bellum ex parte illorum, quibus tales Sagittarij vel jaculatores serviant, iniquum sit. item Gloss. & Barb. in c. 14. b. 1. excommunicationem hic statutam non esse latæ, sed ferenda sententia: quod forsitan procedit, si bellum inter Christianos geratur, si autem bellum sit

Sicut in Decalogo post homicidium proibetur Mæcia, ita etiam potest compilator egit de homicidio in hoc Tit. ad delicta carnis prograditur. Cum enim unus solus concubitus sit hemerale matrimonialis, coeteri vero omnes Jure vino & Canonico prohibuti, & in iure plures luxuria species, id est Farinac. in Trioper. criminal. de Delictis carnis, c. num. 3. eas species ad frequentia capitum scilicet ad fornicationem, copulatum, stuprum, adulterium, sodomitam, cestum, sacrilegium & raptum, operationem nos quoque imitaturi conveniuntur rubrica hujus tit. prænuntiemus.

§. I.

De Adulterio.

Adulterium quasi transitus *ad alterius* torum dicitur secundum Hostiensem in *Summa* b. 1. 6. §. quid sit adulterium. n. 1. Et quamvis de Jure Civili adulterium tantum in nuptia committatur. l. 6. §. 6. *Stiprum*. 34. §. 1. ff. *Ad. i. Jul. de Adulteriis.* & non dicatur propriè adulterium, si committatur cum soluta: quia Jus Civile adulterium potissimum considerat ex consuptione feminæ, & incertitudinè prolis, cum ex parte fœminæ adulteræ nesciat adulterinæ sit proles, an propria maritii. De Jure vero Canonico, & quantum ad forum conscientie adulterium committitur, etiam si conjugatus cum soluta peccet: quia hoc jure laicæ & fidei conjugalis attenditur, & ne conjuges ad imparia judicentur, cum similem sibi invicem debeat continentiam. *c. nemo. 4. causa. 32. q. 4. & c. ult. ead.* l. 2. 4. 6. Interim tamen in hujore etiam & circa forum conscientie semper gravius peccat conjugatus, qui cum conjugata, quam qui cum soluta congregatur: quia illo tali non tantum laedit fidem propriæ uxori debitam, sed etiam jus alterius mariti, & frequenter liberorum ejus, si ex tali adulterio filius nascatur, quem deinde veri liberi tanquam putativum fratrem pro cohædere habere, & pater alimentare debet.

Ex adulterio agitur vel *civiliter* vel *criminally*. *Civiliter* agit maritus contra uxorem adulteram, vel vice versa uxor contra maritum ad divortium perpetuum, & amissionem doris, vel donationis propter nuptias, sicut in *Lib. IV. Tit. de Divortiis* explicavimus. Item *Civilis obligatio etiam in conscientia* foro incumbit adultero, si exassertione adulteræ, aliisq; sufficientibus argumentis sibi persuadeat, vel persuadere debeat, prolem ex se genitam esse, ut re-

stitutionem faciat marito, qui cum se patrem credit, prolem adulterinam alimen-tavit, vel dotavit; & deinde etiam compen-sare debet damnum reliquis liberis legiti-mis, qui propter successionem spuriæ leſi sunt: quia adulter, vera cauſa hujus leſio-nis est, & consequenter sicut quilibet alius, qui alterum contra iustitiam leſit in bonis ad restitutionem merito tenetur. Sed & ipſa mater adultera tanquam simultanea cauſa dictæ leſionis obligatur, ut vel pro-blem adulterinæ manifestet marito, aut alijs liberis, vel aliam compensationem de pro-prijs bonis iisdem faciat.

Excusat tamen ab hac obligatione & re-stitutione I. inopia adulteri vel adulteræ & defectus medi⁹ ad compensandum. *nam is nullam. 6. ff. de Dolo malo.* II. Si sci-at adulter malum ab adulteria compensa-tum, vel certè compensandum. III. Si cri-men sit occultum, & compensatio ta-cita vel expresa, vel manifestatio adulte-rij fieri non possit sine magno periculo vita-vel famæ. *Text. & DD. in c. officij. 9. de Pe-nitent. & remissionib.* IV. Si adulteræ revelando nihil proficeret, utpote fidem non habitura omni probatione destituta, cum filius non teneatur credere, nec Jura pre-luant, esse adulterinum, quamvis mater adulterium commiserit, nisi alia apertiora indicia concurrant. *c. per r. u. s. 10. de Probabili-ty. filium. 6. ff. De his, qui sunt sui vel alieni juri. l. miles. 11. §. 10. ff. ad L. Jul. de Adulterijs.* Si adulter vel adulteria vere du-bitent, an partus ex adulterio, an vero ex ma-rito conceptus sit, valde probabile tali dubiu-m à restitutione excusare, quia in dubio debemus esse prioniores ad absolvendum, quam condemnandum & obligandum. *L. Ari-anus. 47. ff. de Oblig. & action.* & quia ipsi adulteri haecenus fuerunt liberi ab ob-ligatione, & sic in possessione libertatis, in dubio melior censetur conditio possiden-

H h h h h 3

tis,

tis l. in pari. 128. ff. de R. I. Videatur de hac reistitutionis obligatione Lefl. Lib. 2. c. 10. dub. 6. & 7. Cov. in Relect. c. peccatum. de R. I. in 6. parte 1. n. 8.

6 Criminaliter agitur ex adulterio ad paenam & vindictam publicam adulteriis imponendam. De Jure civili pro adulterio pena gladij sive ultimi supplicij constituta est in *L. quamvis. 30. in fine Cod. Ad. I. Int. de Adulteriis.* Quam deinde Justinianus Imperator in feminis adulteriis propter sexus fragilitatem mitigavit, ut circa illas celsante penam mortis, verberatae in Monasterium detrudantur, easque marito intra biennium recipere licet, biennio vero transacto si maritus non recepit, toto vita tempore in Monasterio ad agendum paenitentiam manere debeant. *auth. sed hodie. C. jam dicitur.*

Verum de consuetudine & ex particularibus singularum Provinciarum statutis raro adulteri maximè pro prima vice morte puniuntur, sed potius penam pecuniariam futilgationis, carceris, relegationis vel similis, ut proinde usu locorum penam adulterii facilius esse arbitriam non immerito afferat Farinac. *de Delictis carnis. tit. 16. q. 141. n. 72.* Monent tamen DD & gravis peccati arguunt judices, qui in puniendis adulteriis nimis remissi sunt, unde multoties maxima scandala in iis & cædes proveniunt. Farinac. *d.l.n. 66. Jul. Clar. in §. adulterium. num. 7.*

7 Gravius vero puniendum est illud adulterium, quod sub specie matrimonii committitur, & *polygamia* dicitur, cum per eam Sacramento matrimonii magna irreverentia rogetur, quando scilicet priore matrimonio adiucstante & vivente conjugi, scilicet simul & voluntarie cum alia persona nuptiae contrahantur, cuius penam capitalem videtur statuisse Carolus V. in *Constitutionibus penal. a. 121.* Sed haec consti-

tutio ita interpretanda est, ut non sufficiens columnmodo secundum matrimonium contraclum esse, nisi etiam copula carnalis adserit: habet enim ibidem Imperator tales polygamos pro adulteris, adulteriis autem copula non committitur. Item cum Imperator tantum statuat penam viro vel femme jam alto matrimonio ligari, ideo haec pena non erit extendenda ad personam solitam, licet cum polygamo etiam matrimonium ineat scienter, maxime si fuerit famina, in qua nec pena ordinaria adulterii de Jure civili locuta habet, cum ex jure adulterium non committatur in solitam, sed conjugatam, ut dictum.

De Jure Canonico olim Laici committenter in adulterio persistentes excommunicabantur, *intelleximus. 6. b. t. & allegando capilli ac vestimenta eorum in ignominiam abscondebantur.* Hodie vero pena est arbitria, & quamvis crimen adulteri se maniforti, tamen punitio circa Laicos plenius relinqui solet judicii seculari, arque ex decreto Conc. Trid. *sess. 27. de Reform. c. 1. communicatio non debet fieri nisi in fiducium, quando alia media puniendi & coercendi deficiunt.* Clerici quoque maxime post primo adulterio non statim deponi, sed si tempus ab officio suspensi vel impetraverint, deinde in c. c. *Clerici. 4. b. de adulteriis. de Judicis.* cum Clerici stanob adulterium depositis conceditur Episcopo dispensare.

Denum etiam circa materiam adulterii est adverteendum, adulterium pianendum esse, trimesi uterque conjugum deliquerit, cum delicta non debeant manere impunita. Nec obstat illa regula, quod delicta par mutua compensatione tollantur, quanta tamen procedit in actione civili, si manus qui ipse adulterium commisit, vellerent uxorem adulteram ad divortium agere, nos

autem si agatur *criminaliter* ad poenam
authoritate Magistratus infligendam.

§. 11.

De Stupro.

SUMMARIA.

- v. Quid sit *stuprum* & qua ejus pena de Jure Canonico?
- vi. An *stuprator* teneatur copulativè ad defloratum ducentam & dotandam?
- vii. Leges Dominae judicatae antiqui Testamenti in novo recepto possunt liceat confuetudine limitari.
- viii. Deflorator sub promissione matrimonii simpliciter eam tenetur ducere.
- ix. Puer deflorata presumitur suisse Virgo, & seducta à defloratore; nisi alias presumptions sint in contrarium.
- x. Si deflorata nullum damnum patitur, ante sententiam iudicis deflorator ad nihil ei tenetur.
- xi. *Stuprum* violentum gradius puniri debet, & est amplexo capitalis.

Quamvis *stuprum* in latiore significazione plerisque alias luxuriæ species præter adulterium comprehendat. *l. Stuprum.* 34. ff. ad *L. Jul. de Adult.* propriamente accipitur *stuprum* pro illicita Virginum defloratione, teste Gratiano in c. 2. §. cum ergo causâ. 36. q. 1. Poena de Jure Canonico hujus delicti traditur in c. 1. b. t. per hoc verba: *Si seduxerit quis Virginem nonnullam defloratam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit uxorem.* Si vero pater Virginis dare nobilit, reddet pecuniam, quam Virgines recipere consueverant. Ex quo textu licet nonnulli antiquiores Canonista volunt copulativè imponi, ut deflorator cogatur ad dotandam, & simul ad ducentam; nihilominus recentiori tum DD. tum judiciorum sententia magis receptum est, ut deflorator non præcisè ad matrimonium, sed sub alternatione compellatur; in alternativis autem debitoris est electio, id est sufficit alterum impleri. *c. in alternativis.* 70. de R. Lin. 6. *l. plerumque.* 10. in fin. ff. de Jure dotum, atque videtur declaratum in c. 2. b.

t. ubi tantum sub alternatione aliquis ad matrimonium compellitur, nisi malit poenam fustigationis, excommunicationis, ac intrusionis in Monasterium subire: quæ etiam poena ex communi interpretatione tunc demum infliguntur, si ob inopiam deflorator dotem præstare nequeat, ut locum habeat, quod dicuntur, *qui non habet in ore latuat in corpore.*

Nihil quoque in contrarium facit, quod dictum cap. 1. sit ex lege divina scilicet ex antiquo testamento *Exodi* 22. defumptum, ubi copulativè ponitur ut deflorator & discere & dotare teneatur. Nam n. illam Legem non esse moralem, sed judicalem, quales Leges per adventum Christi exprimuntur, ac in novo testamento transumptae, obligant tantum ex Jure humano, & proinde possunt à legislatoribus humanis vel confuetudinibus locorum certo modo temperari ac mitigari Barb. in eod. c. 1. b. t. Imo hodie pena excommunicationis & destructionis in Monasterium in desuetudinem abiit, ac plerumque punitio hujus criminis sicut aliorum, quæ sunt mixti fori, solent judicii seculari relinqui. Aliud autem dividendum, si quis non tantum defloraverit virginem, sed insuper præmissionem matrimonii sive fictam, lice veram fecerit; talis enim præcise tenebitur defloratam ducere, sicut tradidimus in *Lib. IV. Tit. de Sponsal.* & *Matr. s. 2. num. 13.*

Ceterum puella in dubio præsumitur virgo, & neganti virginem incumbit probatio, quod prius ab alio fuerit deflorata: sicut quis præsumitur bonus, donec probetur maus. *l. merito. s. 1. ff. Profectio.* præsertim si puella parata sit juramentum de sua virginitate præstare, cui credendum est, tum olio delinquentis, tum quod talis assertio habeat præsumptionem naturæ pro se (eius virgo nascatur) ait Farinac. de Delictis carnis tit. 16. q. 167. A. 135. Item etiam puellam sedu-

SUMMARI.

17. Quomodo fornicatus differat à pupa?
18. Fornicationem esse peccatum & punia
pendatur ex SS. L.
19. An ē quæ pena sit fornicatio?
20. Fornicator tenet a dire prelum, nuditate
duocre axrem: & quoniam pribus p.
patrem prelum.
21. Concubinatu quid si de tunc & C. C.
22. Etsi de Jure Civili nullam penam habet, in
tamen in utriusque fornicatione.
23. Pena Concubinatu & concubina à Tridente
tata.
24. Exponitur causa in c. 4. & 5, dicitur, quod
cibis permittuntur.
25. Speciales penas Tridenti, contra Clericos malo-
narios.

ENCI
CLOVIS

15. Annotari etiam potest, quod communiter tradunt DD. defloratorem probabiliter ad nullam restitutionem saltem ante judicis sententiam in conscientia teneri, si deflorata nullum aliud inde damnum perpessa est, ut quia delictum proflus occultum est, & foemina alias nuptias vel de facto contraxit, vel imposterum & que facile ac prius contrahere potest. Less. lib. 2. c. 10. diss. 2.

In Clerico poenam stupri arbitrariam, scilicet suspensionis, carceris, degradationis, vel depositionis pro qualitate personæ & circumstantiarum concludit Farinac. cit. loc. num. 63. Acrius tamen semper punitur instrumentum violentum, cuius poenam circa Laicos capitalem constituit Carolus V. in Constitut. penal. a. 119. non tantum si in virginem, sed etiam si in quaecunque foemina honestam maritatem, vel viduam talis violentia commissa fit. His vero duobus vitiis juxta rubricam de adulteriis & stupro expeditis breviter ad alia carnis delicia transleamus.

§. III.
De Fornicatione & Concubinatu.

Quemadmodum fluvium, ita & frictam significati-
nem habet. Lato modo pro omni illico concubitus sumitur; creditur enim deinceps
haec vox à forniciis, id est locis occultis in
quibus olim scorti habitare & talia cœli
patrare consueverunt. Strictè vero & proprie-
tate significat concubitus persone solita cum
soluta jam deflorata, & ad distinctionem
orum delictorum solet forniciatio impun-
dici. c. 2. §. ciam ergo causa ib. q. 1.

Licet autem forniciatio apud episcopos
homines adeo invulneris, ut in proximis
malorum descendentibus contineant, inquit
affirmare audentes, non esse peccatum in
huiusmodi pro indubito tenendum, & p.
pud omnes Ecclesiæ DD. receptum est, ne
tantum iure humano Canonico; sed etiam
Divino fornicationem, & quancunque
aut luxuriam præter concubitum matrimoni-
alem damnari, & iub peccato mortaliter
hiberi. Ita enim Apollonus ad Gal. p. 1.
inquit: manifesta autem sunt operas
padicitia, luxuria, &c. & mox fidei
quoniam qui talia agunt, Regnum
non consequentur. Item 1. ad Corin. ad

vers. 15. nescit is quoniam corpora vestra
membra sunt Christi? tollens ergo mem-
bra Christi faciam membrorum meretricis?
abicit, fugite fornicationem. &c. & ad
Ephes. cap. 5. vers. 5. hoc enim scistote,
quod omnis fornicator, aut immunundus
um habet hereditatem in Regno Christi
& Dei.

Sunt quidem nonnulla loca, in quibus for-
nicatio impunè graffatur, non tamen pro-
perea fornicatio peccatum non est, aut tan-
quam licita approbatur, sed tantum dissimulat-
ur poena, ne calidores illarum nationes in
graviora delicta scilicet adulteria, vel pecca-
ta contra naturam proruant: aliquando enim
interduo mala, quorum utrumque evitari
nequit, id, quod minus est, etiam à probis vi-
ta dissimulanter tolerari, docemur exem-
plis propositis in scriptura Genes. 19. & Ju-
diciam. 19. textus notabilis in cap. i. uolu-
te Barb. & inc. 2. vers. 1. Et tamen dift. 13.
c. offerat. 12. causa. 32. q. 7.

Peccata simplicis fornicationis quamvis de
jure Civili nulla constituta sit, ut appareat ex
Ls. Iuxor. 13. s. 2. ff. Ad L. Jul. de Adult.
& L. un. Cod. de Concubinio. Hodie tamen
tam circa Laicos, quam Clericos, apud omnes
bonos praesertim Germanos. Magistratus
simplex fornicatio arbitriarie juxta loci con-
suetudinem punitur, Menoch. de Arbitra-
rio. causa 288. n. 12. Julius Clarus. §. For-
nicatio n. 6.

Ad dotationem vero vel matrimonium
ob fornicationem simplicem sive qualitate
fuspi commissam fornicator non tenetur,
debet tamen alere problem, quam foemina ex
eo concepit, c. 5. & ibi DD. De eo qui du-
xit, &c. nec audiri solet, tametsi neget, se
esse patrem: nam si confessus vel convictus
 fuerit de copula, hoc ipso presumetur pater,
nisi alium monstrare possit. Quod si plures
sum eadem muliere commercium habuerint,
ENGEL IN DECRET. LIB. V.

recurrunt ad circumstantias, cui nimis rūm,
vel tempus partus, vel physiognomia prolis
magis corresponteat, in modo aliquando favore
prolis, ne ob defectum alimentorum inter-
eat, juramento mulieris creditur. Qua de re
videtur poterit Berlichius Conclus. 38. n. 41.
& seqq. His de fornicatione præmissis nunc
de concubinatu dicamus.

Concubinatus de Jure Civili, & in ordi-
nead legitimationem liberorum per subse-
quens matrimonium tunc propriè diceba-
tur, si quis foemina solutam domi loco u-
xoris detinuisse. L. nuper. 11. Cod. de Na-
turalib. liberis. & per ea, quæ diximus in
Lib. IV. in tit. Qui filii sint legitimi. In
ordine vero ad posnam promerendam Con-
cubinatus rectè dici potest, si quis cum certa
aliqua foemina seu soluta, sive maritata, sive
intra, sive extra domum assiduum libidinem
exerceat.

Licet vero de Jure Civili non fuerit con-
cubinatu propriè tali (nisi simul habuit ad-
iunctam qualitatem stupri, vel adulterii)
poena statuta, ut colligitur ex toto tit. ff. &
Cod. de Concubinio. Hodie tamen non tan-
tum in foro Ecclesiastico, sed etiam Civili
concubinatus acrius, quam simplex fornicatio
punitur, & merito: cum utique perseveran-
tia in crimine sit circumstantia aggra-
vans, & tanto sint graviora crimina, quanto
diutius durant, sicut dicitur in c. ult. de Con-
suetudine, ac diuturnitas temporis pecca-
tum non minuat, sed augmentet, juxta c. cl. m
haberet. s. De eo qui duxit. &c.

Specialiter Conc. Trid. sess. 24. de Refor. 25
Matrim. c. 8. ad extirpandum concubinatu
crimen statuit concubinarios tam solu-
tos, quam uxoratos cujuscunque status, di-
gnitatis & conditionis existant, si postquam
ab Episcopo, seu Ordinario etiam ex officio
ter moniti ea de re fuerint, & concubinas
non ejecerint, seque ab earum consuetudine

non sejunxerint, excommunicandos esse, nec absolvendos, donec re ipsa admonitioni facta paruerint. Circa ipsas quoque concubinas & mulieres sive conjugatae, sive solutae sint, constituit Concil. d. l. ut ab Ordinariis locorum ex officio graviter pro modo culpe puniantur & extra oppidum vel diocesum, si id iisdem Ordinarius videbitur, invocato etiam, si opus fuerit brachio fæculari, ejicantur, & hinc constitutioni Concilij & prohibitioni concubinatus etiam in foro sacrulari parendum est: quia leges civiles in materia peccati correctionem à SS. Canonibus accipiunt, arg. c. ult. ubi D.D. de Prescript.

- 24** Neque scandalizari aliquis debet ex textu Concil. Tolentani & B. Isidori, qui refertur in cap. 4. & 5. dist. 34. ubi dicitur: *Christianis aut uxorem, aut prouxore concubinam habere licere: nam in hoc textu nomine concubinae non intelligitur scortum quam hujus usum, utsi potestate jure Divino prohibitus, sicut mox ante de fornicatione dimisimus, non potuissent SS. Patres permisisse) sed uxor per verba quidem de praesenti deponata, sine tamen dotalibus instrumentis vel aliis solennitatibus, que olim saltem ad honestatem matrimonij requirebantur, juxta c. aliter i. causa 30. q. 5. qualis uxor properea ob defectum illarum solemnitatum non uxor, (quamvis revera uxor esset & matrimonium ejus validum) sed concubina, praesertim in foro externo & de Jure Civili dicebatur. Specialius vero circa Clericos &*
- 25** Ministros Ecclesiæ laboravit Concil. Trid. *Jeff. 29. de Refor. c. 14.* ut qui se Divino cultu addixerint, ab impudicitia foribus, immundisque concubinatu revocentur, populisque hinc eos magis disceat revereri, quo illos vita honestioris cognoverit. Statuit proinde ut Episcopus contra eosdem Clericos concubinarios, qui suspectas mulieres intra vel extra domum detinent, per priva-

tionem fructuum, suspensionem, priuatem beneficiorum, & denique excommunicationem procedat juxta modum prescriptum in d. c. 14. Qua de re etiam dia. 126. III. Tit. 2. de Cohabit. Cler. & Mul.

§. IV.

De Sodomia, Incestu & delictis contra naturam.

- 26** Quid sit crimen Sodomie?
- 27** Panitia eius de Jure Canonico, praesertim lib. 1. statutos id committentes statua.
- 28** Panitia Juri Civili contra Sodomia, &c.
- 29** Quid sit incestum & ut cum officio ecclesiastico commitatur?
- 30** Restrictio per Concil. Trid. imponens notit ad secundum gradum, excommunicatur refractum.
- 31** Peccanti cum confangente fratre uice utrum non proprio committitur malum, passum est cum conjuncta tantum cognitum patitur vel legitimi.
- 32** Qua potest sit incestus sine matrimonio Iure.
- 33** Panitia contrahentium incestuosa no[n]?
- Turpissimum, infame, ac hominem ignominio praesertim Christiano, maxime indignum vitium, à Sodoma Civitate res traxit, qua propterea una cum totallitate eius igne calcitus delapso concremata est. In Gen. 19. c. legitur, & in generis humani omnem libidinem contra naturam, ab eo quæ aliter peragitur, quam rebus mortali ordo ad procreationem libitorum intulit, sive deinde id fiat cum bellis, tunc con seculis aut incenmis. Dividitur Sodoma propriè dictam, bestialitatem & mollies quorum nefandorum criminum longe descriptionem apud Germanos minus auditos ob ingentem turpitudinem & uitiam libenter omitti & remitto ad Panitia Tract. de delictis castiti. tit. 16. p. 1. Julius Claram in Practica criminali. Sodomia. & Aloys. Ricci in Practica Ecclesiastica parte 3. presulat. 16. & p. 1.

Peccatum Sodomia ex Jure Canonico est, ut Lati excommunicentur, Ecclesiastici vero beneficiis priventur & deponantur c. ut Clericorum. 13. de Vita & honestate Cler. c. Cleric. 4. de Excessibus Prelator. Imò hodie ex Constitutione Pij V. edita anno 1568. Ecclesiastici tam dirum nefas ex-rcentes omni privilegio Clericali, omniisque beneficio, dignitate & officio Ecclesiastico auctoritate ejusdem constitutionis privantur, aut per judicem Ecclesiasticum degradati postulati seculari statim tradantur, quæ de insidem capiat supplicium, quod in Laicos huic vitiō intricatos legitimis reperitur sanctionibus constitutum. De qua Bulla ejusque ulteriori interpretatione videri poterit Quantata in Summa bull. verbo. Sodomia, & Riccius cit. loco.

De Jure Civili & in foro seculari olim hujus criminis pena erat gladius L. cum onus. 31. Cod. ad L. Jul. de Adult. s. item lex Julia. 4. Institut. de Publicis iusticiis. Ex Constitutionibus vero penalibus Carol. V. a. 116. hujus sceleris regne comburuntur. Advertendum tamen est ex commun. DD. sententia, quod illæ pena locum tunc habent in bestialitate & sodomia proprie dicta, mollesies autem pœna aliquâ extraordinariâ juxta qualitatem & frequentiam delicti pro arbitrio judicis puniatur, teste Farinac. d.l. n. 3. & Ricc. l. cit. resol. 62.

Quod ad incestum attinet, iste est concubitus cum consanguineis vel affiniis. Nonnus autem consanguineorum & affinium illi tantum intelliguntur, cum quibus matrimonium esse non potest, videlicet ascendentibus & descendenter in infinitum; collaterales vero usque ad quartum gradum inclusive. Quod si affinitas oriatur ex copula illicita tunc quamvis aliqui de Jure Civili teinant non committi incestum, sed tantum simplicem fornicationem, eo quod de Jure Civili videatur affinitas tantum oriri ex

matrimonio non vero ex copula illicita, arg. L. non facile 4. §. sciendum. 8. ff. de Grandibus affinitatis. De Jure tamen Canon. certum est, etiam ex copula illicita contrahi veram affinitatem, & consequenter committit incestum, qui cum duabus sororibus vel consanguineis peccat. cap. distinctionem. 6. De eo, qui cognovit consanguin. ux. c. 15. literis. 24. de Testibus. Idemque in practica circa forum secularē & quoad pœnam incestus imponendam, receptum esse testatur Farinac. q. 149. n. 102. & de Jure quoque Civ. contrahi affinitatem ex copula illicita, & inde sequi incestum probat Cov. de Matrim. part. 2. c. 1. §. 8. n. 3. per L. libert. 4. Cod. de Nuptiis, que prohibet ob affinitatem filium patris concubinam in uxorem ducere.

Illud tamen notabile est, quod cum hodie 30 ex Conc. Trid. §§. 24. de Refer. Matrim. c. 4. impedimentum affinitatis ortæ ex copula illicita restriktum sit ad secundum gradum, id est ex probabili multorum sententia non committit incestum, qui peccat cum consanguinea in tertio vel quarto gradu ejus, cum qua carnale commercium habuit, sicut refert. Barb. in eod. c. 4. Trid. n. 12.

Si quis vero peccet cum consanguinea suæ 31 sponsa nondum à se cognitæ, non dicitur propriè incestum committere: quia sola sponsalia ante copulam antecedentem non inducunt propriam affinitatem, sed tantum quasi affinitatem, & impedimentum publicæ honestatis. Cov. d. §. 8. n. 4. Item nec cognatio legalis scil. adoptio vel spiritualis, que oritur per Baptismum vel Confirmationem causat propriè incestum, ut proinde mitiore pœna, quam pro incestu castigandus sit. Farinac. d. loco. n. 26. & 30.

Committitur autem aliquando incestus 32 sine matrimonio, aliquando cum matrimonio, id est, incestuosas nuptias contrahendo,

Pœna incestus sine matrimonio commissi de Jure Canon. est, ut Laicus incestuosus excommunicetur, Clericus verò omnino deponatur. Abbas & DD. in c. eis Clerici. 4. §. fin. de Judic. De Jure autem Civ. pœna incestus est eadem, quæ adulterij. L. miles. 11. §. 1. junct. gl. int. si adulterium. 38. ff. Ad L. Jul. de Adult. & ideo quidam DD. capitalem pœnam statuunt, arg. L. quamvis. 30. Cod. Ad L. Jul. de Adult. Verum cum nostris temporibus ferè nuncquam pro adulterio pœna capitis imponatur, sed alia arbitraria pro consuetudine locorum, hinc etiam docet Farinac. d. l. n. 11. & pluribus seqq. pœnam incestus esse arbitrariam, quandoque tamen morte puniri, si commissus sit cum illis, cum quibus Jure Div. & naturali prohibitum est matrimonium, ut cum liberis & collateralibus primi gradū, fratribus seu sororibus. An autem pœna mortis imponatur, si descendentes sint affines, puta si Vitricus peccet cum Privigna, Privignus cum Noverca? Affirmant id quidem non nulli, sed dubitat Far. d. l. n. 67. & videtur inclinare in mitiorem sententiam, & pœnam arbitrariam.

33 Si incestus coniunctus sit matrimonio, scienterque aliquis cum consanguineo vel affine in gradu prohibito contraxerit, tunc de Jure Civili, si persona vili sit, verberata in exilium mittitur, bonis etiam ejus confiscatis, nisi liberi extent, qui siccō præferuntur: si aliorum conditionis fuerit, infamis redditur, & bonis quoque, non extantibus liberis, confiscatis, in insulam relegatur. auth. incestas. Cod. de Incestis nuptiis. Covar. d. §. 8. n. 5. De Jure Canonico incestuosa nuptias contrahentes, insuper ipso facto excommunicationem incurrit, Clem. un. de Consanguin. & affinit. à qua tamen excommunicatione juxta frequentiorem DD. sententiam excusantur, qui cum impedimento publico ho-

nestatis, cognitionis legalis, vel spiritu matrimonium contrahunt: quia Clementum loquitur de illis, qui cum consanguineis vel affinis contrahunt: in persona verò non debet fieri extensio, juxta uirgas juris regulas.

§. V.

De Raptu & Sacrilegio.

34. Panaraptus de Jure Civil.
35. Quomodo de Jure Canonico est raptum pœnam non possit esse matrimonium?
36. Pœna raptus speciales à Concilio Tri. ista.
37. Pœna raptoris summa constituta, quam interpretanda?
38. Et quid de consuetudine ac constitutione Cœli circa pœnam raptus?
39. Sacrilegium quid hic significat?
40. Per Violationem Vot Capitulū communie criogium, quod tamen ex his præceptis speciale non habet.
41. Panaraptus vel Violanti sumam DEO securatum.
42. Perpetrantes delitum carnis in Ecclesia facta erlegi.

Crimen raptus committuntur, quidam rem libidinis causa rapunt, vel abducunt. Pœnam hujus delicti statutum Julianus Imperat. in l. un. Cod. de Raptu virginum. ut raptore quarumcunque mulierum honestarum, sive virginum, sive violorum, sive sibi, sive aliis defonstatum capitali supplicio plectantur, & bona eorum omnia raptis mulieribus applicentur, necquam sit licentia, ut raptæ mulieres rapti bus nubere valcant. Et ulterius declarat Imperator, non esse distinguendum, an mulier volens, vel invita rapta fuerit, et quodlibet per presumatur femina dolo raptori consentium inducta, eamque pœnam excludit ad omnes alios, qui raptoribus auxilium, favorem vel receptaculum praebent.

Verum quod in hac L. constituit Imperator, ut inter raptorem, & raptam numerus

possit esse matrimonium, hoc de Jure Canonic & Conc. Trid. sess. 24. de Reform. Matrim. c. 6. procedit, quamdiu raptis in potestate raptoris manferit: si vero raptis a raptoris separata sit, & loco tuto, ac libero consiluita, poterit cum raptore de eodem Jure Concil. Trid. matrimonium contrahere.

6 Ad detestationem raptis addit tamen

Concil. d. loc. ut nihilominus raptor ipse & omnes illi, qui consilium, auxilium vel favorum præbent, sint ipso jure excommunicati, & perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces: & si Clerici fuerint, de proprio gradu decident, teneatürque raptor mulierem raptam, sive eam duxerit in uxorem, sive non, decenter pro arbitrio Judicis dotare. Unde non pauci DD. apud Farinac, de Delictis carnis q. 145. n. 96. existimant per matrimonium inter raptorem & raptam purgari & evitari posse penas à Jure Civili ipsi impositas.

7 Deinde quod de raptu propriæ sponsæ in d. un. dicitur, non habere locum de Jure Canon. fatus colligitur ex cap. 4. & 5. & 10. causa 30. q. 2. & sunt, qui valde probabilitate putant, Jus Civile etenim cum Canon. conciliandum, ut raptus iponsa tunc solum puniatur, si sponsa si de futuro, & habens fiduciam causam rescindendi sponsalium, vel cogitans intrare Religionem, contra voluntatem suam rapiatur, non vero si liberè in sui abductionem consentiat: quia penas interpretatione molliendas esse, docet J. C. in l. penali. ff. de Panis. Plura de hoc crimen videi poteront apud Farinac. c. 1. & alios istam allegatos. ubi etiam an. 135. notanter adverteat, texum in d. L. un. tantum loqui de raptu forminarum honestarum, ac proinde non puniri penam ordinariæ raptus, sed mitiori, qui in honestam seu meretrices rapuit.

8 Confutudo quoque locorum in hos &

aliis vitiis puniendis attendenda erit, & Imperator Leo in sua const. 35. voluit tanquam raptum armis patrum, morte; sine armis autem, mutilatione manus puniri. Si autem raptus sit conjunctus cum stupro violentâ oppressione locum habebit, Const. Carol. a. 119. quam de stupro etiam superius allegavimus.

Denique ut etiam de *Sacrilegio* aliquid 39 addamus, *Sacrilegium* in genere dicitur omnis res sacræ violatio, seu indigna traxatio: in praesenti autem nomine *Sacrilegiū* intelligimus illam speciem luxuria, quæ violatur corpus personæ DEO consecratæ per votum continentiae perpetuæ.

Quamvis autem *Sacrilegium* committatur, non tantum si persona violata, sed etiam si violans voto castitatis adstricta sit: ut propter ea hæc circumstantia voti tanquam mutantur speciem necessariæ in confessione exprimenda sit, in foro tamen extero præter penas Ecclesiasticas peccatum carnis commitmentibus inflatas, non sunt aliæ determinatae pro qualibet violatione voti, sed arbitrio Judicis imponeundæ, excepta illâ, quæ infliguntur ob violatam monialem, sive feminam DEO consecratam.

Ulterius rapiens, vel violans monialem, si 41 laicus sit, de Jure Canonic excommunicatur, si autem Clericus fuerit, depositur, & in Monasterium derreditur. Similiter & ipsa monialis in carcere, vel archivis in monasterio ad agendum poenitentiam includitur, c. impudicas, 11. c. si quis Monacharum. 28. & c. si quis raperit. 30. causa 27. q. 1. De Jure vero Civili rapiens, vel violans Monialem capite punitur, ejusque bona Monasterio applicantur. L. un. Cod. de Raptu virginis juncta Nov. 123. cap. 43. & d. cap. si quis raperit.

His *Sacrilegis* & violatoribus Monialium 42 annumerat Farinac. q. 145. n. 32. etiam illos,

qui delictum carnis in Ecclesia patrant; saltem si exinde ipsa polluantur, & reconciliatio ne indigeat. Qualiter autem generaliter puniantur illi, qui Ecclesias violent, iisque injurias inferunt *Tit. seq.* dicemus.

TITULUS XVII.

De Raptoribus, Incendiarijs & Violatoribus Ecclesiistarum.

S U M M A R I A.

1. Raptore quinam dicantur?
2. Quod ex confidentia turus sui & violenter aliquid ab altero excoquunt, de Jure perdunt res donum, vel creditus? Et quid de coniunctuam?
3. Rapina quomodo differat a furto?
4. Quomodo cruxlittera agatur pro rapina?
5. Pena criminalis rapina que sit?
6. Pirata incendii in excommunicationem Bulla Canonice Domini.
7. Pena incendiatorum offignis de Jure Criminis: Et quomodo hoc procedatur?
8. Si non dolo, sed negligentiâ aliquum ortum sit incendium, datur actio Criminis ad compensationem damni.
9. Pena incendiarij de Jure Canonico. Et quid satisfactio etiam ejus hereditibus inbumbat?
10. Qui dicuntur Violatores Ecclesiistarum?
11. Furtum, seu rapina res sacra, e loco sacro, Sacilegium est.
12. Pena rapina vel furti sacrilegi pro qualitate delicti varia.
13. Pena de Jure Canonico Ecclesiistarum res vel fura in caderibus statuta.
14. Injuria SS. Sacramento Eucharistiae illata gravissimum Sacilegium, Et pena ignis expiandum est.
15. Hereticus tale causa, et si hereticus abjurare velit, et menulimo supplicio afficiendum est.
16. Etiam Violante Crucifixum & sacras imagines pena mortis afficiantur.

Raptores dicuntur, qui rem ab altero possellam per violentiam invadunt, & auferunt; hec autem violentia aliquando fit lucri causa à sceleratis hominibus, aliquando ex confidentia juris sui, quando

quis rem, in qua credit sibi disponere, sine judicis autoritate ab altero violentia tollit. Hujus pollentia, lenitatem pœna de Jure Civili continet etiam invasor rem ablatam ante omnia relinet, & insuper estimationem rei peripheratur, si quidem ejus res dominus non habuit; fin autem dominus, etiam dominum amittere debet, *L. quis in tanta* *Unde vi.* Item qui debitum à debito violenter sine Judice extorcerit, jus collaudat, & actione criminaliter intentat non parte bonorum puniatur cum infama. *Co-*
tat. 13. ff. Quod meus causâ, & lal-
ad L. Iustiam de Vi privata. La-
tis tamen locis præfertim haec pœnali-
tionis dominii & crediti non volunt
usu recepta, sed aliis pecuniaris facundis
flria vim armatam puniri 100 imperialis,
& non armatam 50. refert. *Suttingi in de-*
cessu superioris Iustitia obser. 14. Re-
stituere vero rem ablatam etiam de modu-
no stylo judiciorum ante omnia renunciari-
litor, nec auditur cum allegatione justi-
priusquam restitucionem ex integrum fac-
puncta ea, que longius tradidimus *Lab. II.*
Tit. de Restitu. polat.

Quod attinet ad alteram rapina species,
que fit letri causa; illa quidem differt in fine
et intentione turantis clam fiat. *I. qd. II.*
Furtus. Rapina autem aperte & per vim
minino illatam: interim etiam rapina lo-
cies furti est, & raptor fur improbus det-
etur in *l. item si 14. §. 12. ff.* Quod meus
causa. Ex hac porro rapina agitur vel
vilitate vel criminaliter, Cruxlittera pen-
tur rei ablate restituto una cum restitu-
lucrificantis & danni emergenti,
insuper triplum pœna ipsi actori applica-
dæ, id est tantum pecunia, quanto val-
abla triplex æstimata, prout hac de re pa-
xe agunt Interpretes in *Tit. Injicit. de Vi*
orum raptorum.